

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Венета Дойчева Иванова, НАТФИЗ „Кр. Сарафов”,

област на висшето образование Изкуства, направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Театрознание и театрално изкуство”

за придобиване на научната степен „доктор“ по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, научна специалност „Театрознание и театрално изкуство”

с кандидат Делян Пламенов Илиев и дисертационен труд:

„Клоунатата като метод за усъвършенстване на актьорската техника“

Дисертацията се обръща към въпроса за клоунатата в театъра и търси актуални ориентири за прилагането ѝ в процеса на актьорската професионализация. Връзката клоуната – актьорска техника е от онези отношения, които не се поставят под съмнение, а са приети с консенсус като естествено подразбиращи се по отношение на уменията на актьора. Въпреки това, очевидно е, че клоунът като фигура и театрално присъствие е по-скоро рядко явление. Също толкова видно е, че публиката откликва особено активно в среща с клоунатата и високо оценява таланта на актьори с клоунски черти. В такъв контекст изследването на Делян Илиев си поставя задача да осмисли традиционната мощ на клоуна като присъствие в театъра и да предложи актуални нагласи за активизиране на продуктивните принципи на клоунатата, за да могат те да послужат на актьора да разгърне пълноценно своя артистичен потенциал.

Авторът тръгва към проучването предизвикан както от своя опит на актьор, така и от предизвикателствата на работата му като режисьор, но най-вече от амбицията на млад преподавател, който търси пътища, които да дадат на студентите по-широка палитра от изразни възможности.

Структурата на дисертацията следва два подхода – исторически преглед и аналитичен синтез на авторски възгледи към клоунатата и клоуна. Първите части на изследването проследяват лаконично историческото развитие на клоунатата в рамките най-вече на Европа, но и с примери от извъневропейски практики (далечния Изток). Основната линия е подчертаване на трайното присъствие на този тип театралност още от ранните

сценични форми, устойчивостта на фигурата на клоуна и разбира се, вариантите на проява на тази очевидно архитипна фигура. В историческата част акцент е поставен и върху един елемент, свързан с клоунската природа – маската. Тя също е предмет на коментар в исторически и културен план.

В продължение на линията на авторитетното присъствие на клоуна и на клоуната авторът обогатява проблематиката и обръща специално внимание на полето на пантомимата, цирка, мимическите игри – все принципи на театралната изразност, които имат допирни точки с клоуната и които той осмисля в контекста на общите и специфични изразни средства. Открояването на значими фигури от театралния авангард на XX век, които включват клоуната като основно изразно средство в своите теории и практики демонстрира широките и задълбочени възможности, които тя дава като преоткриване на класическото наследство и създаване на модерно светоусещане (Вс. Мейерхолд, Б. Брехт, Ч. Чаплин, М. Чехов, С. Бекет). За да подчертае продуктивността на клоуната авторът анализира употребата ѝ в няколко театрални естетики от края на XX и началото на XXI век. Режисурата на големи фигури като Томас Остермайер, Тадеуш Кантор, Димитър Гочев, Юлия Огнянова е посочена като пример за оригинално вписване на принципите на клоунското начало и изказване на нови театрални идеи. (Тук бих препоръчала да се следва хронологическия ред на представянето им.)

На базата на това сериозно открояване на клоуната като мисловна и инструментална нагласа Делян Илиев стига до същинската част на изследването – синтезира основните характеристики, съотнесими към принципите на клоуната като метод за усъвършенстване на актьорската техника. Част от тези характеристики са извлечени от опита на историзиращото проучване в първите части на дисертацията като са обогатени и представени в разгърнат и задълбочен вид в трета глава. В тези страници най-ценното е, че авторът преплита проблеми, свързани с природата на актьорството като феномен (пре-образяването, пре-увеличаването, пре-акцентирането), природа която стои базисно свързана с фундаменталните основания на клоуната. Тук са открити и спецификите на емоционалната връзка и контакт, които клоунът установява, докосва се и богатото поле на емпатията, коментара и философските въпроси, които клоуната като театрален подход притежава.

Научно-приложният характер на дисертацията се състои в предложената работна програма, която на практика да даде на студентите инструментите, почерпани от клоуната и да обогати тяхната актьорска техника.

Изложението е написано ясно, добре организирано, с добра театрална култура. Авторът посочва три научни публикации по темата.

Заключение: Изказвам становище, че на Делян Илиев може да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

Гласувам с ДА.